

Sve zemlje Zapadnog Balkana su "zarobljene države"

Datum
jan. '18.
25.

Sonja Stojanović Gajić, Adnan Ćerimagić, Igor Bandović, Aleksander Jung, Isidora Stakić (izvor: BCBP)

Kredibilna obećanja Evropske unije zemljama Zapadnog Balkana da ih očekuje članstvo u Uniji su dobra i ohrabrujuća, ali bi bilo potrebno i da se zemlje u procesu priključenja okrenu istinskoj izgradnji

---

demokratskog društva, a ne ispunjavanju samo formalnih uslova, istakla je direktorka Beogradskog centra za bezbednosnu politiku Sonja Stojanović Gajić na debati "Zamišljanje budućnosti Balkana" koja je održana 25. januara 2018. godine u EU info centru u Beogradu.

Sve zemlje regiona koje su na putu ka EU mogle bi da se okarakterišu kao "zarobljene države", poput Makedonije, što bi pomoglo identifikovanju pravih problema u društvu i politici i što bi dalje pomoglo da se ti problemi rešavaju, rekli su neki učesnici rasprave.

Direktorka BCBP Sonja Stojanović Gajić smatra da je dobro to što EU sada navodi planove, nakon kojih će izaći sa konkretnom strategijom proširenja EU na Zapadni Balkan. Dobra je i ponuda i obećanje da će se omogućiti zemljama regiona da učestvuju kao posmatrači na različitim forumima na kojima EU zemlje odlučuju o ključnim politikama.

"Mi smo to zagovarali prvenstveno u sektoru bezbednosti, jer EU ne može biti bezbedna bez razgovora sa Balkanom", rekla je ona.

Sonja Stojanović Gajić ocenila je da posebnu važnost nose pregovori o poglavljevima 23 i 24, te da je dosadašnji pristup pokazao da ne funkcioniše dobro, jer dovodi do rešavanja pojedinačnih pitanja na formalnom nivou, dok se u realnosti vidi nazadovanje demokratije.

"Bilo bi dobro da strategija proširenja iskoristi termin koji je u Makedoniji upotrebljen - da su sve države regiona zarobljene države (Captured State), odnosno da se zvanični procesi institucija ne koriste za javno i društveno dobro, nego za uske i parcijalne koristi", rekla je ona govoreći o stanju pre svega u Srbiji, Bosni i Hercegovini i na Kosovu.

To znači "zarobljavanje" institucija bezbednosti, obaveštajnih službi, koje služe da se prisluškuju ne samo kriminalci, nego i potencijalni politički protivnici i pripadnici civilnog društva, nastavila je. "U Srbiji imamo strategiju nedelanja, nepostupanja", rekla je ona i podsetila na odbijanje države da reaguje na pozive građana upomoć tokom noćnog rušenja u beogradskoj Savamali.

Kao drugu tačku "zarobljene države" ona je pomenula sudstvo koje ne sudi po zakonu nego služi da se izbegne odgovornost za kršenje zakona ljudi iz vlasti.

Prisutna je i strateška upotreba izbora, koji se raspisuju kad god to vlastima odgovara, pri čemu su izbori poluslobodni i polufer.

Konačno, vlada "klijentalistička ekonomija", kojom se građani drže ucenjenim najviše kroz najveće zapošljavanje u javnom sektoru, korišćenju javnih nabavki za prifitiranje ljudi na vlasti i slično, rekla je Sonja Stojanović Gajić.

"To smo konstatovali kao relevantno za ceo region, ne vidim zašto samo Makedonija zaslužuje titulu 'zarobljene države', zašto se sve zemlje regiona ne nazovu zarobljenim državama. Samo ako ih tako nazovemo rešićemo probleme", rekla je ona. "Samo ako bi uzrok nazvali na pravi način, moglo bi da se pristupi rešavanju problema". U protivnom, imaćemo situaciju kao u Mađarskoj ili Poljskoj, koje sve više krše evropske vrednosti,

---

iako su članice EU.

Zamenik ambasadora Nemačke Aleksander Jung rekao je da Berlinski proces, koji insistira na uspostavljanju čvršćih veza između zemalja regiona, nije zamena za EU, već priprema za članstvo i način za razvijanje regionalne saradnje.

Strategija proširenja je važna, ali važna je prva polovina godine, jer nas u aprilu, posle 18 meseci, očekuju izveštaji o napretku država iz regiona u procesu evropskih integracija, rekao je Jung. Nakon toga slede samit u Sofiji, Savet EU, a na svim tim skupovima politika proširenja na Balkan biće u fokusu EU.

Jung je napomenuo i da je predlog Srbije o stvaranju zajedničke ekonomske zone dobra ideja za saradnju u regionu, imajući u vidu da većina zemalja saraduje sa EU.

Igor Bandović iz Evropskog fonda za Balkan ocenio je da je to što se očekuje nova Strategija proširenja 6. februara, 15 godina posle Samita u Solunu, znači da dosadašnji pristup nije doneo rezultat u meri u kojoj su zagovarači proširenja EU želeli, a građani očekivali.

Tokom prošle godine, ocenio je, vladavina prava flagrantno je kršena, a odnosi u regionu nisu u toj meri napredovali, već je postignuto zadovoljstvo time što je uspostavljen mir.

"Ako krenemo od toga da nemamo rat i pitamo šta imamo - to je stanje u kome imamo mir, ali su odnosi u regionu takvi da on nije ni cementiran, ni garantovan, jer odnosi nisu otišli dovoljno daleko napred", rekao je on.

U zemljama regiona u primeni su i dalje "stari recepti nacionalizma i govora mržnje", dok je EU bila zaokupljena ekonomskom i migrantskom krizom.

Adnan Ćerimagić iz Evropske inicijative za stabilnost naglasio je da ne vidi razlike između Srbije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine kada je reč o civilnom društvu i slobodi medija.

Prema njegovim rečima, na Kosovu je još najbolja situacija, iako su Srbija i Crna Gora označene kao zemlje koje prednjače u evropskim integracijama.

(Izvor: Glas Amerike)

Ovaj skup je deo projekat koji sprovodi Institut za studije bezbednosti Evropske unije (EU ISS), uz podršku Evropskog fonda za Balkan (EFB). Projekat se sastoji od serije stručnih sastanaka i radionica, kao i javnih događaja koji će se održati u glavnim gradovima Zapadnog Balkana i u Briselu, od januara do marta 2018. godine. Ovaj javni događaj organizovan je u saradnji i uz podršku Informativnog centra EU.